

החלטת מס' 12/19

החלטת ועדת האתיקה בקובלנה של השרה לימור לבנת נגד סגן יו"ר הכנסת חה"כ אחמד טיבי מיום י"ז באדר ב' התשע"ד - 19 במרס 2014

הקובלנה

1. חה"כ לימור לבנת, שרת התרבות והספורט, הגישה קובלנה נגד סגן יו"ר הכנסת, חה"כ אחמד טיבי, בקשר לניהול ישיבת הכנסת ביום 23.12.2013.

לפי הקובלנה, בעת הדיון בהצעת חוק הקולנוע מטעם הממשלה, וכאשר השיבה מעל הדוכן במליאה לדברים שאמר חה"כ מוחמד ברכה בעת הדיון בהצעת החוק, התפרץ לדבריה חה"כ טיבי שניהל את הישיבה, "ללא הרף" ואף ניסה "לצנזר את דבריה ולהורות לה על מה לה מותר ועל מה אסור לה להשיב".

לפי הקובלנה, חה"כ טיבי אף הרחיק מהמליאה את שני סגני יו"ר הכנסת, חה"כ פנינה תמנו-שטה ויוני שטבון, אשר העירו לו על אופן ניהול הדיון על ידיו.

לסיכום הקובלנה ציינה השרה לבנת כי "סגן היו"ר ללא ספק חרג מסמכויותיו ומהממלכתיות הנדרשת ממנו במילוי תפקידו זה ונקט צד ברור בדיון הסוער, תוך ביטוי עמדתו האישית הנחרצת... חה"כ טיבי נהג באופן שאינו מכבד לא רק אותי אלא גם את תפקידו, מעמדו ושאר חברי הכנסת."

התגובה לקובלנה

2. בתגובה לקובלנה מסר חה"כ טיבי כי התערבות יו"ר הישיבה בדברי נואם היא דבר מקובל, וכי לא גזל מזמן הדיבור של השרה, נהפוך הוא, וכי הוא עשה שימוש בתפקידו כיו"ר הישיבה כדי להבהיר שהאמירות "לכו למדינות ערב", המופנות תדיר כלפי חברי הכנסת הערבים, בתגובה לביקורת המושמעת על ידם, אינן לגיטימיות.

החלטת ועדת האתיקה

3. ועדת האתיקה עיינה בפרוטוקול מליאת הכנסת מיום 23.12.2013, בדיון בקריאה הראשונה על הצעת חוק הקולנוע שהציגה השרה לבנת.

במהלך הדיון האיש, אותו ניהל סגן היו"ר טיבי, ציין חה"כ ברכה כי **"אני לא בטוח שבדרך כלל ימין פוליטי ואמנות מסתדרים יחד. זה הניסיון הכלל-עולמי, כולל במדינת**

ישראל. בדרך כלל זה לא מסתדר ... האמנות תמיד יוחסה לאוניברסליזם, להומניות, לערכים נאורים..."

על דברים אלה ביקשה השרה לבנת להשיב בסוף הדיון, ואמרה בין היתר דברים אלה לחה"כ ברכה:

"משפט אחרון שאני רוצה לומר בעניין הזה הוא כמובן למי שמייצג את הנאורות, למי שמייצג את ההומניות, לחבר הכנסת ברכה, שעומד כאן על הדוכן הזה בלי שום בושה ומסביר לנו שהימין הפוליטי ותרבות לא הולכים ביחד ... אתה תדבר אתי על נאורות? אתה תדבר אתי על נורמליות? ... אני אשלח אותך לבשאר אסד, שם תדבר על הומניות, שם תדבר על תרבות, שם תדבר על נאורות... המדינות של אחיך, מדינות האסלאם, הדיקטטורות האלה, ששם לא נותנים לנשים לנהוג אפילו, ששם יש דיקטטורות ואין שם מילימטר אחד של נאורות, ששם אין מילימטר אחד של הומניות - אתה תלמד אותנו?..."

4. בשלב זה של הדיון התערב סגן היו"ר טיבי, ובינו לבין השרה שעמדה על הדוכן התנהלו חילופי הדברים הבאים:

היו"ר אחמד טיבי:

למה את אומרת את זה לחבר הכנסת ברכה? אני לא מבין.

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אני יכולה להגיז גם לך.

...

היו"ר אחמד טיבי:

אני כיושב-ראש אומר לך שהדברים שלך לא לעניין... כי הוא ערבי, חבר הכנסת ערבי, את מזכירה לו משטרים מסביב?

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

ודאי, ודאי.

היו"ר אחמד טיבי:

הוא אזרח ישראלי, הוא חבר כנסת כאן... את לא רשאית להזכיר לו כל הזמן את המדינות מסביב.

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אני רשאית. קודם כול, אני רשאית לגמרי.

היו"ר אחמד טיבי:

את לא רשאית, את לא רשאית.

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אני רשאית לחלוטין.

היו"ר אחמד טיבי:

סליחה, אבל זה לא לגיטימי.

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אדוני היושב-ראש, זכות הדיבור היא שלי – – –

היו"ר אחמד טיבי:

אבל אי-אפשר שבכל פעם שחבר כנסת ערבי מעיר לך, את מזכירה לו את סוריה. זה לא – – – איזה מין דבר זה?

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אדוני היושב-ראש, אדוני היושב-ראש, אני אגיד לך איזה מין דבר. כשאומר לי חבר הכנסת –

היו"ר אחמד טיבי:

תעני לו על מה שאמר לך, אל תזכירי לו את סוריה.

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אדוני היושב-ראש, אל תצעק עלי, סליחה.

היו"ר אחמד טיבי:

אני עכשיו מדבר כחבר כנסת ערבי... אי-אפשר שכל פעם שח"כ ערבי – את אומרת לו "סוריה". יש גבול.

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אדוני היושב-ראש, אי-אפשר שאתה תנצל את מעמדך כיושב-ראש הישיבה. אל תצעק עלי.

היו"ר אחמד טיבי:

אני מנצל את מעמדי ואת מנצלת את מעמדך ומסניטה בו, סונטת בו. ...

היו"ר אחמד טיבי:

אני מנצל את סמכותי כיושב-ראש כדי לשים קץ לתופעה שהיא בלתי דמוקרטית בעליל. אי-אפשר שכל פעם שחבר כנסת ערבי מדבר ... מזכירים לו את – – – תעני לחבר הכנסת ברכה על הטיעון שהוא אמר.

שרת התרבות והספורט לימור לבנת:

אתה לא תעשה לי צנזורה... כשחבר הכנסת ברכה אומר לי שימין פוליטי ותרבות לא הולכים ביחד, אני אגיד לו את מה שאני רוצה ואני אזכיר לו מה זה תרבות ומה זה סוריה... כשהוא מדבר אתי על הומניות, אני אזכיר לו את סוריה, ואתה לא תסתום לי את הפה.

היו"ר אחמד טיבי:

אני לא סותם לך, אני נותן לך לדבר כמה שאת רוצה. אני אומר שזה מאוד לא דמוקרטי שכל פעם שחבר כנסת ערבי מדבר, מזכירים לו מדינות ערב. תדברי על הטיעון שהוא העלה. את רשאית לסתור את הטיעון שלו.

5. בנסיבות המפורטות לעיל, ועדת האתיקה אינה סבורה כי יש מקום לקבוע שחה"כ טיבי הפר את כללי האתיקה, זאת בהתחשב באמירותיה החריפות של השרה לבנת כלפי חה"כ ברכה, העובדה כי לא אחת יושבי ראש הישיבות מתערבים בדיונים אותם הם מנהלים ומתייחסים לדברי הנואמים, ונוכח כך שהתערבותו לא מנעה מהשרה לבנת להשלים את דבריה.

בהתייחס לטענתה של השרה לבנת הנוגעת לכך שבמהלך חילופי הדברים הנ"ל, הוציא סגן היו"ר טיבי מהאולם את חברי הכנסת שטבון ותמנו-שטה אשר קראו מהאולם קריאת ביניים בדבר דרך ניהול הישיבה, נראה כי אכן בהוצאתם מהמליאה לא הקפיד חה"כ טיבי על הוראת התקנון בעניין הוצאה מהאולם כרוחה וכלשונה, והזדרז בהוצאתם מבלי להמתין ולבחון את התנהגותם לאחר הקריאות לסדר הראשונות. אך מכל מקום לא בכך התמקדה התלונה, וחזרתם של חברי הכנסת שהוצאו התאפשרה לאחר זמן קצר ביותר לצורך ההצבעה על הצעת החוק. יצוין גם כי שני חברי הכנסת שהוצאו לא הגישו קובלנה בעניין זה.

6. לבסוף מבקשת הוועדה להעיר שתי הערות כלליות:

א. על אף עמדתה העקבית של הוועדה בדבר חופש הביטוי הפוליטי הרחב ממנו נהנים חברי הכנסת, מבקשת הוועדה להסב את תשומת לבם של חברי הכנסת לבעייתיות שבאי מתן לגיטימציה לביקורת שמשמיעים חברי כנסת ערבים, וזאת בטענה שבמדינות ערב מצב זכויות האדם גרוע בהרבה, שהרי לא הם האחראים על הנעשה באותן מדינות, וזכותם להשמיע ביקורת על הממשלה בדיוק כמו יתר חברי הכנסת.

ב. על סגני היו"ר המנהלים את ישיבות הכנסת לשים לב שהתערבותם בתוכן הדיון אינה חורגת מהסביר והמקובל, ועליהם לזכור כי תפקידם העיקרי ביושבם בראש ישיבה סוערת הוא בהרגעת הרוחות ולא בליבוין.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.